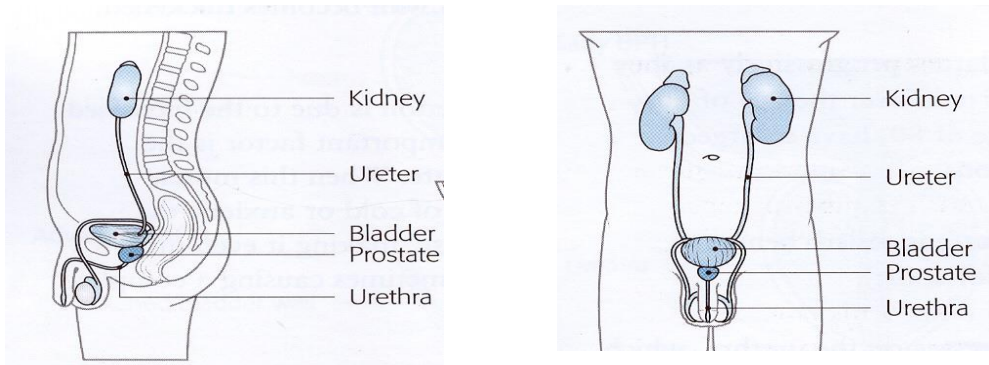

Ble mae Chwarren y Prostad?

Mae chwarren y prostad yn eistedd o dan y bledren sydd y tu ôl i'r asgwrn pwbig – **gweler y diagram isod**. Mae'r wrethra (y biben ddŵr) yn gadael y bledren, yn mynd drwy'r prostad ac yn gorffen ar ben y pidyn. Wrth i'r prostad fyn yn fwy, gall wasgu'r wrethra gan wneud troethi (pasio dŵr) yn anodd. Gall hyn hefyd effeithio ar y bledren gan achosi symptomau megis pasio dŵr yn aml ac angen pasio dŵr ar frys.

Atgynhyrchir gyda chaniatâd caredig Health Press Ltd, Rhydychen

Ble mae Chwarren y Prostad a beth mae'n ei wneud?

Mae'n organ atgenhedlu. Ei phrif swyddogaeth yw creu hylif sy'n maethu'r sberm ac yn helpu i wneud y semen yn hylifol ar ôl hadffrydiad.

Pam mae chwarren y prostad yn mynd yn fwy?

Wrth i ddynion fynd yn hŷn, mae'r prostad yn mynd yn fwy oherwydd Hyperplasia Afalaen y Prostad. Mae hon yn broses arferol wrth fynd yn hŷn. Mae'n effeithio ar 1 o bob 3 dyn dros 50 oed. Nid yw Hyperplasia Afalaen y Prostad yn achosi cancer, mae hyn yn glefyd cwbl wahanol.

Beth yw buddion y llawdriniaeth?

Mae'n gwaredu neu'n agor darnau'r prostad sy'n rhwystro, a gall hyn wella'r swyddogaeth pasio dŵr.

Beth yw'r risgiau?

Cyffredin

Gwaedu dros dro, llosgi ysgafn a phasio dŵr yn aml ar ôl y llawdriniaeth
Ni chynhyrchir semen o gwbl yn ystod cynhyrriad (anterth sych) mewn oddeutu

75% o'r achosion ar ôl ETWP

20% o'r achosion ar ôl Endoriad Trawswrethrol y Prostad

Efallai na fydd yn lleddfu'r holl symptomau prostadaidd

Achlysurol

Codiadau gwael (Anallu mewn oddeutu 5-10% o'r cleifion)

Haint ar y bledren neu'r arennau y bydd angen gwrthfotigau ar eu cyfer

Gwaedu a fydd angen dychwelyd i'r theatr neu drallwysiad gwaed

Angen ail-wneud y driniaeth o bosib yn nes ymlaen oherwydd ail-rwystro

(10% o'r cleifion)

Os nad yw'r bledren yn gwacau'n dda gall fod angen rhoi cathetr eich hun i wacau'r bledren yn llwyr

Anallu i basio dŵr ar ôl y llawdriniaeth a fydd yn gofyn am roi cathetr wrin.

Prin

Dod o hyd i ganser annisgwyl yn y feinwe a waredir y gall bod angen triniaeth ychwanegol o'i herwydd

Niwed i'r biben ddŵr (wrethra) sy'n achosi creithio

Anymataliaeth dros dro neu barhaol

Gall amsugno'r hylif dyfrhau achosi dryswch, methiant y galon (syndrom Echdyniad Trawswrethrol)

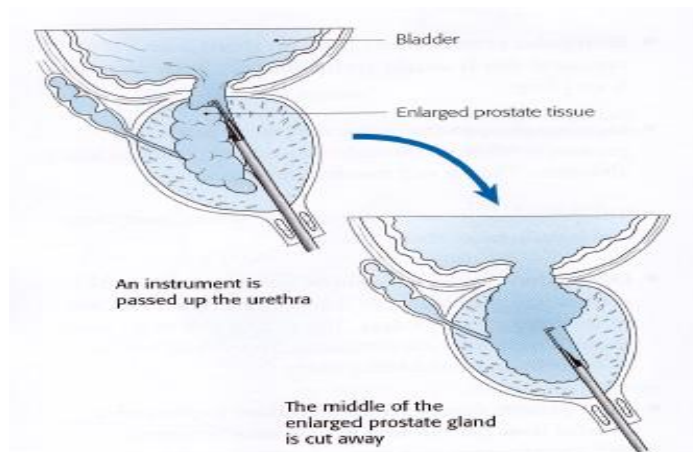
Rhydylliad yn y bledren sy'n galw am gathetr wrinol dros dro, neu llawdriniaeth i'w drin

A oes unrhyw driniaethau eraill?

Aros yn wylidwrus – arsylwi ar eich symptomau wrinol yn unig, meddyginiaeth, cathetr wrinol neu stent y prostad.

Beth mae'r llawdriniaeth (ETWP) yn ei olygu?

Mae'n cynnwys gwaredu darn canol chwarren y prostad sy'n gwasgu'r wrethra – **gweler y diagram isod**. Caiff meinwe'r prostad ei hanfon i'r labordy lle edrychir arni drwy ficrosgop. Mae'r llawdriniaeth yn para tua 30-60 munud fel arfer.

Atgynhyrchir gyda chaniatâd caredig Health Press Ltd, Rhydychen

Beth yw Endoriad Trawswrethol y Prostad (ETWP)?

Mae'r driniaeth hon hefyd yn cael ei hadnabod fel endoriad gwddf y bledren. Gwneir hyn i ddynion sydd â symptomau rhwystro'r wrin ond sydd â phrostat cymharol fach. Mae'r llawdriniaeth yn eithaf cyflym, a gwneir dan anesthetig ac fe gymer oddeutu 20 munud i'w gwneud. Mae'r posibilrwydd o sgil effeithiau ar ôl ETWP yn is nag ar ôl ETWP.

Caiff telesgop a camera eu pasio drwy eich wrethra i'r prostad. Gwneir un neu ddau doriad bach yng ngwddf y bledren a'r prostad yn hytrach na gwaredu meinwe o'r prostad fel yn ystod ETWP. Bydd hyn wedyn yn agor gwddf y bledren a darn yr wrethra sydd yn y prostad gan greu agoriad ehangach er mwyn i chi allu pasio dŵr.

Beth sy'n digwydd cyn y llawdriniaeth?

Cyn eich llawdriniaeth bydd gofyn i chi fynd i Glinig Cyn-Derbyn yr Ysbyty. Mae hyn i wirio eich bod yn iach ar gyfer eich llawdriniaeth. Gofynnir cwestiynau ichi am eich iechyd cyffredinol a chewch rai o'r profion canlynol neu bob un ohonynt: profion gwaed ac wrin, prawf pelydr-X y frest, ac ECG (olrhain y galon). Mae'r rhain yn brofion arferol cyn llawdriniaeth. Bydd cyfle gennych hefyd i ofyn unrhyw gwestiynau.

Eich llawdriniaeth

Byddwch yn cael eich derbyn i'r ward y diwrnod cynt, neu ar fore eich llawdriniaeth. Cewch wybod am hyn yn y clinig cyn-derbyn. Bydd anesthetydd yn eich gweld ar yr adeg hon i drafod eich anesthetig a rheoli poen. Bydd meddyg yn trafod y llawdriniaeth a chymhlethdodau posib unwaith eto, yn ateb unrhyw gwestiynau a allai fod gennych ac yn gofyn i chi arwyddo'r ffurflen gydsynio drachefn.

Gofynnir ichi beidio â bwyta nac yfed unrhyw hylifau nad ydynt yn glir e.e. cawl, llaeth ac ati, am 6 awr cyn eich llawdriniaeth. Gallwch gael hylif clir (dŵr/diod ffrwythau) am hyd at 2 awr cyn y llawdriniaeth. Wedi hyn gofynnir i chi beidio ag yfed unrhyw beth arall. **Os ydych yn ddiabetig yn ddibynnol ar inswlin, bydd angen cyfarwyddyd arbennig arnoch – trafodwch hyn gyda'ch nyrs.**

Cyn i chi fynd i'r theatr gofynnir ichi gael cawod a gwisgo gŵn ysbyty a hosanau arbennig. Mae'r hosanau hyn yn helpu i leihau eich risg o gael ceuladau yn eich coesau. Os ydych yn bryderus a'i fod yn briodol, mae'n bosib y byddwch wedi cael meddyginiaeth i'ch ymlacio (pre-med), bydd hon yn cael ei rhoi i chi ar y ward cyn i chi fynd i'r theatr. Bydd nyrs yn eich hebrwng i'r theatr lle byddwch yn cael eich cludo i'r ystafell anesthetig lle byddwch yn cael eich anesthetig.

Beth fydd yn digwydd wedi'r llawdriniaeth?

Bydd y nyrsys yn gwirio eich pwysedd gwaed, curiad calon, anadlu, poen a faint o ddŵr rydych yn ei basio yn gyson. Wrth i chi ddadebru o'r anesthetig bydd y gwirio'n digwydd yn llai aml.

Rhestrir isod y tiwbiau a'r draeniau fydd gennych o bosib. Peidiwch â phoeni amdany'n nhw, maen nhw yno i roi hylif i chi neu i dynnu hylif i ffwrdd. Fe'u tynnir fel arfer yr un diwrnod neu'r bore wedyn.

- **Arllwysiad mewnythiennol** - (IVI neu ddiferiad) – Caiff caniwla (tiwb plastig tenau) ei roi mewn gwythien yn eich braich a rhoir hylif drwy hwn i wneud yn siŵr na fyddwch yn mynd yn ddadhydredig. Gellir ei ddefnyddio i roi gwrthfotigau, gwaed ac ati yn fewnythiennol. Pan fyddwch yn yfed heb deimlo'n sâl caiff yr IVI ei dynnu.
- **Cathetr wrinol** - caiff cathetr (tiwb) ei roi yn y bledren ar ddiwedd y llawdriniaeth i waredu'r wrin o'r bledren. Bydd gwaed yn yr wrin a ddaw allan o'r cathetr. Bydd hylif clir yn cael ei roi i mewn ac allan o'r bledren drwy'r cathetr, mae hyn yn gwaredu'r gwaed ac yn helpu i atal y gwaed rhag ceulo. Tynnir y cathetr fel arfer y diwrnod ar ôl eich llawdriniaeth as nad oes gwaed yn eich wrin. Os byddwch yn pasio dŵr wedi i'r cathetr gael ei dynnu, cewch fynd adref.

Am faint byddaf yn yr ysbyty?

1-2 ddiwrnod

A fydd angen cael apwyntiad olynol?

Ni fydd angen i bob claf gael apwyntiad arall yn ôl yn y clinig. Os yw eich meddyg yn dymuno eich gweld yn y clinig eto, cewch wybod am hyn.

Gwybodaeth am adael yr ysbyty

Troethi (Pasio dŵr) - Gallwch deimlo anghysur wrth basio dŵr am 1 diwrnod neu 2 ar ôl eich llawdriniaeth. Os bydd hyn yn gwaethygu neu fod tymheredd arnoch, neu os yw'ch wrin yn ogleuo'n wael a allai fod yn arwyddion haint wrinol, dylech roi wybod i'ch meddyg teulu gan y gall fod angen gwrthfotigau arnoch.

Anhawster rheoli'r wrin a gollwng wrin, teimlad bod angen gwneud dŵr yn aml. Dylai'r symptomau hyn wella'n araf bach dros 4-8 wythnos ar ôl y llawdriniaeth. Mae'n bwysig cofio po hiraf y bu'r problemau wrinol yno cyn y llawdriniaeth, yr hiraf bydd hi'n cymryd i gael rheolaeth lawn ac arferol o'ch pledren.

Mae'n arferol cael ychydig o waed yn yr wrin am 2-3 wythnos. Oddeutu 10 diwrnod ar ôl eich llawdriniaeth bydd y crachod a ffurfiwyd yn cwmpo o'r prostad a gallwch sylwi ar ychydig o waed yn eich wrin. Bydd hyn fel arfer yn clirio wrth ichi gynyddu maint yr hylifau yr ydych yn eu cymryd. **Os yw'r gwaedu yn drwm neu'n barhaus neu os bydd ceuladau yn dod allan dylech gysylltu â'ch meddyg teulu.**

Yn anaml iawn, gall ceulad flocio'r wrethra a'i gwneud yn amhosib pasio dŵr. Os bydd hyn yn digwydd bydd angen ichi ddod i'r ysbyty lle bydd meddyg yn rhoi cathetr i glirio'r ceuladau. Gall fod angen ichi aros dros nos.

Coluddyn - ceisiwch beidio â mynd yn rhwymedig a rhoi straen wrth wacau eich coluddyn, gall hyn achosi gwaedu. I atal rhwymedd sicrhewch fod digon o ffeibr yn eich diet (grawnfwyd, bara brown, bran), yfych 8 cwpan o hylifau'r dydd a gwnewch ymarfer corff yn rheolaidd.

Ymarfer corff – osgowch godi pethau, straenio, ymarfer corff dwys, neu feicio am tua 6 wythnos ar ôl eich llawdriniaeth i allu gwella.

Dylech allu dychwelyd i weithgareddau arferol o fewn 4 wythnos.

Gyrru - Byddwch yn gallu gyrru ar ôl tuag wythnos ond dylech geisio osgoi teithiau hir am tua 6 wythnos. Gwiriwch hyn gyda'ch cwmni yswirio gyntaf.

Rhyw - Dylech allu cael rhyw 2-3 wythnos ar ôl llawdriniaeth. Y sgil effaith hirdymor fwyaf cyffredin ETWP yw alldaflad ôl-redol (anterth sych). Mae'r semen yn mynd i'r bledren yn hytrach na dod allan drwy'r pidyn. Ni ddylai hyn effeithio ar eich teimlad nac ar eich gallu i gael rhyw, ond bydd gan 1 allan o 10 dyn godiad gwannach yn dilyn ETWP. Os yw hyn yn broblem, dylech drafod hyn gyda'ch meddyg.

Meddyginiaethau i fynd â nhw adref

Dylech barhau i gymryd eich meddyginiaethau arferol oni bai y cewch gyngor fel arall. Nid oes angen meddyginiaethau eraill yn dilyn y llawdriniaeth hon fel arfer. Bydd eich nyrs yn trafod hyn gyda chi.

Os oes gennych gwestiynau neu bryderon, mae rhifau cyswllt y wardiau Wroleg a'r nyrsys Wroleg isod:-

Wardiau Wroleg:-

D5 Gorllewin:- 01633 – 234040 / 234041 (24 awr)

Ward Dydd Wroleg:-

Rhif Ffôn:- 01633 – 656378 / 656377
Llun – Gwener, oriau swyddfa

Adran Cleifion Wroleg Allanol:-

Rhif Ffôn:- 01633 – 234979
Llun – Gwener, oriau swyddfa

Janet Marty, Nyrs Wro-oncoloeg Arbenigol:-
Rhif Ffôn:- 01633 – 656143
Llun – Gwener, oriau swyddfa

Maureen Hunter, Ymarferydd Nyrsio Wroleg:-
Rhif Ffôn:- 01633 – 234758
Llun – Gwener, oriau swyddfa

Julie Simpson, Nyrs Wro-oncoleg Arbenigol:-
Rhif ffôn:- 01633–238976/01873–732081
Llun – Gwener, oriau swyddfa

Stef Young, Ymarferydd Nyrsio Cyn-dderbyn:-
Rhif Ffôn:- 01633–234533
Llun – Gwener, oriau swyddfa

Cyfeiriadau:

(1) British Association of Urological Surgeons (2004) Procedure Specific Consent Forms for Urological Surgery

(2) Tanagho E A McAninch J W 2003. Smiths General Urology

**“Mae’r ddogfen hon ar gael yn Saesneg/
This document is available in English”.**